

Madelon Székely-Lulofs

Rubber (1931)

De rubberplantages in Indië zijn lucratief voor veel Nederlanders. Als in 1929 de crisis uitbreekt, treft dat ook de rubberexploitanten. Het luxe, maar ook harde leven van de planters wordt beschreven in een regelrechte bestseller: Rubber. Het Nederlandse bedrijfsleven is niet blij met dit verhaal van een schrijfster die duidelijk wist waar ze het over had.

Hier in Eye in Amsterdam wordt de enige overgebleven kopie bewaard van de film Rubber, gebaseerd op een bijna geheel vergeten bestseller uit de Nederlandse literatuur van Madelon Szekely-Lulofs. Ook de film raakte vergeten, en is zelfs niet meer volledig. Rubber: een van de grote schandaalboeken uit de jaren dertig van de twintigste eeuw.

Voor veel Nederlanders begon de tocht naar Indië hier aan de overkant van het IJ, waar de grote oceaanstomers klaarlagen om in een maand naar het verre oosten te varen.

Indië heeft voor veel Indië-gangers de belofte van het snelle geld.

Feesten, op vrouwen jagen en dromen van nooit meer hoeven werken... De rubberexploitanten leidden een bestaan van champagne en vooral heel veel bier. Tot de crisis uitbreekt. In 1929 stort de beurs van Wall Street in. Speculatie op steeds maar hogere winsten heeft wereldwijd een luchtbel veroorzaakt, die in een paar dagen tijd geheel in elkaar klapt.

Een pas uit Nederland aangekomen echtpaar probeert de Hollandse nuchterheid te bewaren. En als iets niet lijkt te kunnen, dan is het dat. De tropen maken een westerling bruut of krankzinnig. Niets is zo moeilijk als nuchter blijven...

Rubber kwam uit in 1931, het diepst van de crisis. Het boek maakte indruk, het riep ook weerstand op. Het Nederlandse bedrijfsleven dat zaken deed met Indië voelde zich te kijk gezet. Rubber vloog intussen over de toonbank, werd vertaald in het Engels, Duits, Zweeds en nog vele andere talen, zelfs in het Esperanto. En zoals het succesboeken vaak vergaat: het werd voor toneel bewerkt en ook nog eens verfilmd.